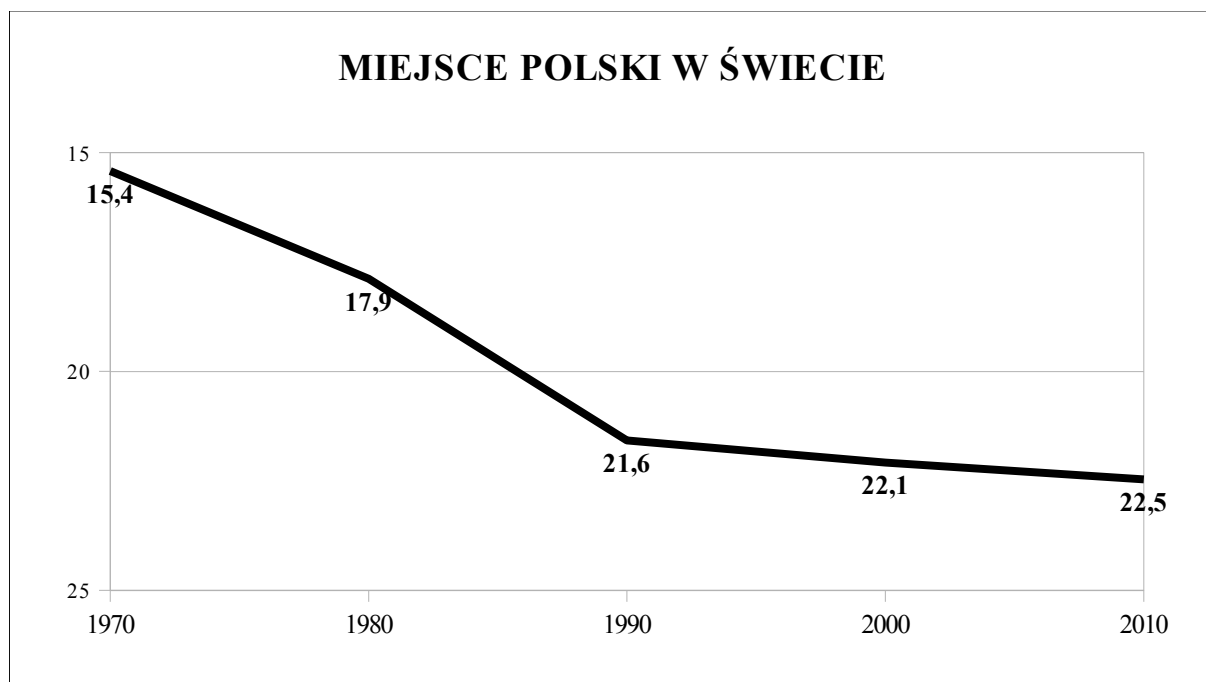

MIEJSCE POLSKI W EUROPIE

Miejsce Polski w świecie regularnie spada od 1970 r. [1], natomiast miejsce Polski w Europie przestało się obniżać około 2000r., a po 2005 r. znacząco wzrosło. Ten nowy trend należy uznać za pozytywny i wart pogłębionych badań.

Miejsce Polski w świecie

Oto wykres miejsca Polski w świecie, rozumianego jako średnia z rankingów GUS, lokujących Polskę wśród państw świata (według danych z pracy [1]):

Rys. 1. Miejsce Polski w świecie. (Zwrot osi pionowej odwrócony).

Pozycja Polski w świecie systematycznie spada, w ostatnim czterdziestoleciu obniżyła się o przeszło siedem miejsc. Jest to niezwykle stabilny trend, nie zatrzymały go żadne zmiany ani przełomy geopolityczne, gospodarcze, technologiczne, społeczne, ustrojowe.

Miejsce Polski w Europie

Miejsce Polski w świecie było ustalane na podstawie przeglądowej tabeli, publikowanej przez GUS w rocznikach statystyki międzynarodowej, ostatnio w RSM 2012 [2], jako *Tabl. 2. Udział i miejsce Polski w świecie*. Kolejna tabela w RSM 2012, to *Tabl. 3. Udział i miejsce Polski w Europie*. Jej struktura jest praktycznie taka sama, jak tabeli 2., tyle tylko, że pomija PKB na mieszkańca i podaje dodatkowo dwa wskaźniki dotyczące telefonizacji i motoryzacji, uwzględniające jednak tylko niektóre kraje Europy, a przez to niekompatybilne z resztą danych. Pomijając te dwa wskaźniki, dostajemy następujący zestaw danych:

	1970	1980	1990	2000	2010
Powierzchnia	7	7	7	9	9
Ludność	7	7	7	8	8
Zbiory pszenicy	5	11	5	6	6
Zbiory żyta	2	2	2	3	2
Zbiory jęczmienia	8	8	7	8	7
Zbiory ziemniaków	2	2	2	2	4
Zbiory buraków cukrowych	4	5	4	5	5
Produkcja mięsa z uboju	6	6	7	7	6
Produkcja mleka krowiego	4	4	4	7	5
Produkcja jaj kurzych	7	8	8	9	9
Pogłowie bydła	5	5	5	9	8
Pogłowie trzody chlewnej	3	3	3	4	4
Połowy morskie i słodkowodne	9	6	9	14	11
Pozyskanie drewna (grubizny)	7	6	7	6	6
Produkcja surowców energetycznych	4	4	6	6	6
Produkcja węgla kamiennego	3	2	2	2	2
Produkcja węgla brunatnego	3	3	3	4	4
Produkcja cukru surowego	4	5	4	3	5
Produkcja cementu	7	6	6	7	7
Produkcja stali surowej	7	5	7	9	8
Produkcja miedzi rafinowana	7	4	3	3	3
Produkcja energii elektrycznej	7	6	8	9	8
Import	15	12	22	12	9
Eksport	12	14	16	16	10
Produkt krajowy brutto	8	13	18	12	9
Średnia	6,12	6,16	6,88	7,2	6,44

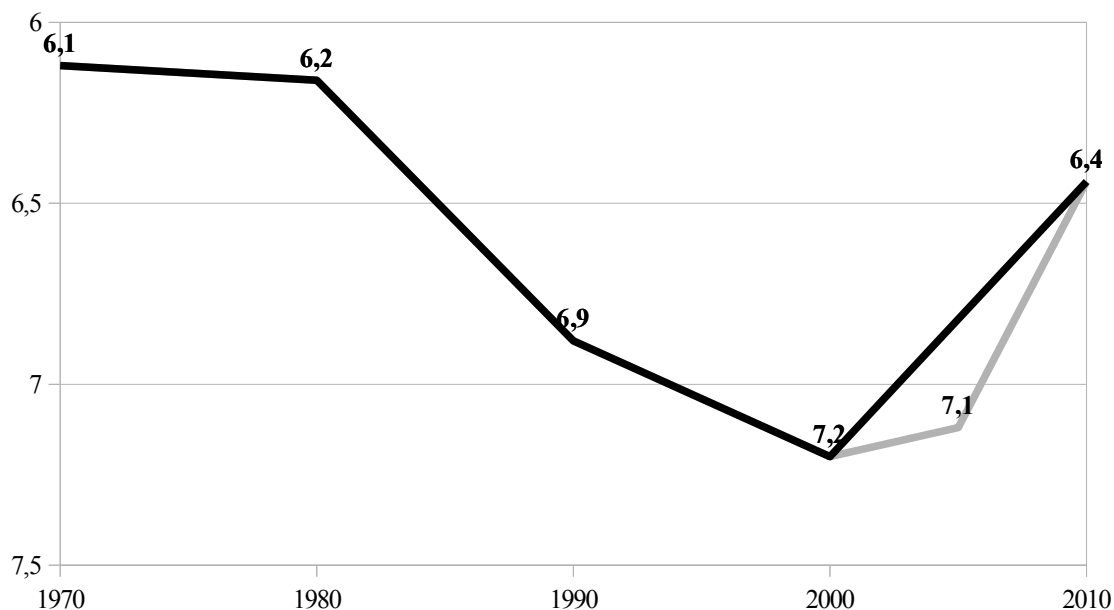
Tabela 1. Miejsce Polski w Europie.

Pierwsza, wyróżniona kursywą, liczba dotycząca węgla brunatnego, nie była podana w źródłowej tablicy, tutaj przyjęto dla jej przybliżenia wartość sąsiednią – dla roku 1980.

W ostatnim wierszu podano średnie arytmetyczne z kolejnych kolumn, które można interpretować jako zagregowane miary miejsca Polski w Europie. Podobnie jak w przypadku miejsca Polski w świecie, tutaj też mamy do czynienia z ogólnym spadkiem, jednak nie jest on już monotoniczny.

Ilustruje to poniższy wykres.

MIEJSCE POLSKI W EUROPIE

Rys. 2. Miejsce Polski w Europie. (Zwrot osi pionowej odwrócony).

Miejsce Polski w Europie spadało w różnym tempie pomiędzy rokiem 1970 a 2000. Po roku 2000, tendencja spadkowa uległa odwróceniu, a miejsce Polski w Europie odrobiło większość wcześniejszych strat i zbliżyło się do początkowych, najwyższych wartości.

Dokładniejsze obliczenia, oparte na tej samej tabeli GUS, zilustrowane na rysunku szarą linią, pokazują, że trend wzrostowy jest szczególnie silny od roku 2005, dla którego badany wskaźnik miał jeszcze wartość 7,1. W samym pięcioleciu 2005-2010, wzrost wyniósł aż 0,7 punktu.

Interpretacje i wnioski

Celowość zastosowanych miar i metodologię ich wykorzystania omówiłem w poprzedniej pracy [1]. Pokreśliłem tam, że agregaty wyrażające pozycję Polski mają mniejsze znaczenie co do wartości bezwzględnej, a większe co do tendencji czasowych. Ale i te tendencje można interpretować rozmaicie. Nawet to, że w latach 2005-2010, pierwszym pięcioleciu obecności Polski w Unii Europejskiej, miejsce Polski w Europie odrobiło większość wcześniejszych strat, można skomentować różnorako, a mianowicie że:

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej:

- jest korzystne dla pozycji Polski w Europie,
- było w początkowym okresie korzystne dla pozycji Polski w Europie,
- pozwoło Polsce częściowo odbudować jej wysoką pozycję w Europie z czasów świetności

RWPG,

d) zharmonizowało tempo spadku miejsca Polski w świecie z tempem globalnej marginalizacji Europy, nie powstrzymując jednak ogólnego pogarszania się pozycji Polski w świecie.

To komentarze do samych liczb i wykresów. Ale można też dyskutować z ich treścią, a zwłaszcza z doborem rankingów, i jeśli by na przykład uznać te rankingi za anachroniczne i niezgodne z najnowszymi celami rozwojowymi Polski, należałoby wtedy raczej cieszyć się spadkiem niż wzrostem tak określanej pozycji Polski. To by zupełnie wywróciło wymowę wniosków a) – d), tworząc kolejne punkty e) – h) z odwróconym wartościowaniem. Tutaj pozostaniemy jednak przy tradycyjnej aksjologii, stojącej za konstrukcją tabeli GUS.

W zestawieniu z wynikami pracy [1], zaobserwowane teraz trendy są obiecujące i zasługują na dokładniejsze zbadanie – celem lepszego zrozumienia procesów, jakim podlegamy, być może też sformułowania użytecznych wskazówek. A gdybyśmy nawet nie umieli wyciągnąć z tego głębszych nauk, to niemałą korzyścią będzie już samo potwierdzenie pozytywnych tendencji.

2015

Literatura

(odczyty internetowe z 13.10.2015.)

1. Marek Chlebuś, Miejsce Polski w świecie, Przyszłość. Świat – Europa – Polska Nr 1, Warszawa 2014, <http://chlebus.eco.pl/ECOSOC/PL2050.pdf>
2. Rocznik statystyki międzynarodowej, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013, http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5515/10/2/5/rs_rocznik_statystyki_miedzynarodowej_2012.pdf

Marek Chlebuś, Miejsce Polski w Europie, Sprawy Nauki 12, Warszawa 2015

MCH